

l meer.
on blijven
erzoe-
dāt is de
af d. Ik
ler het as-
ik zal
bekij-
nt van
W. G., of
ierders
Wel zal ik
rs zeggen:
maar mis-
een goeden

ading" om-
ar depu-
lieden van
reken toch

en blik
age-po-
lān waren
th. 18 (dat
dat de syn-
n, is 't ge-
ergernis")
is.

K. S.

V.

et einde te
t verbieden
den kerken.
de historie

in Delft
en geweerd
zie „Ref.“
vergadering
n optreden.
eerd. In de
winter van
euwlaat uit
eds tot den
ltaut; daar-
Vrijmaking
den Zondag
aten tot de
hij dit alles
eft, daarbij
ingediende
ntie inhield,
ede" te De
tselijke kerk
eze omstan-
kon worden
erst bericht
en dit door
ag uitbleef,
G. van der
arop in een
en niet over
de passage:
et de vraag
omen heeft,
et Doops-

a den dienst

het hem ge-

at wil zijn

iets van het
ontwikkeling
ten het ver-
t God staat.
baarmoeder
terstond van
n tot Chris-
t genade-

undeerd, dat
jn eigendom
om de kin-
oe te wijden
er. Het kind
is dus reeds
dat kind, als
it zij zijn en
wijn hun uit-
lijk toewijd-
der het zegel

dat alle ge-
n, steeds in
uit het dank-
van den doop

formulier en of U de vragen, die gesteld worden, van ganser harte met „Ja“ kunt beantwoorden zonder er opvattingen in te schuiven die in strijd zijn met de historische, in onze kerken gehuldigde interpretatie. Wanneer U „Ja!“ zegt, maar daarmee welbewust niet bedoelt wat de Geref. Kerken in Nederland bedoelen, maar wat b.v. Greijdanus of een ander bedoelt, dan staat U niet recht voor God en Zijn gemeente — dan is Uw „Ja!“ niet waarachtig, maar vals. En een kerkeraad, die dat van U zou weten, zou op dien grond U den Doop moeten weigeren.

Dit briefgedeelte spreekt voor zichzelf. We zullen er maar geen commentaar aan toevoegen. Ieder kan zien, hoe in die dagen gewerkt werd met de valsche aanklacht van afwijking in de leer.

Br Nieuwlaat gaf dezen brief door aan den kerkeraad te Delft, en voegde er enkele korte opmerkingen en vragen aan toe, o.a. deze: „wel zien wij momenteel zoo, dat beiden, dus zoowel: „Geref. Kerken“ als „vrijgemaakte Geref. Kerken“ recht van bestaan hebben“.

Op 17 Febr. 1945 werd hem namens den kerkeraad der gebonden kerk te Delft het volgende meegedeeld: „dat hij (de kerkeraad, L. D.) in verband met het door U ingenomen standpunt ten aanzien van de besluiten der Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland en gelet op het door U tot uitdrukking gebrachte kerkelijke standpunt geen vrijheid kan vinden om Uw verzoek tot bediening van den Heiligen Doop aan Uw kind in de Gereformeerde Kerk alhier in te willigen“.

Dit standpunt werd later door predikant en ouderlingen te De Bilt „vanzelfsprekend“ geacht. En daarmee was de situatie duidelijk genoeg geworden: de sacramenten geweigerd aan trouwe geloovigen, omdat zij openlijk verklaarden, niet in te stemmen met de synodale leernitspraken!

Nu nog een voorbeeld van ontheiliging van de Avondmaalstafel, zooals men die bestaan heeft te Amsterdam. Daar had een groep van bezwaardenen op 21 Dec. 1944 een verklaring aan den kerkeraad gezonden met betrekking tot de synode-besluiten. Naar aanleiding daarvan werd bij sommige ambtelijke bezoeken reeds gezinspeeld op noodzaak van censuur. Enkele maanden later (20 April 1945) werden de leden van de kerk te Amsterdam-Centrum per circulaire opgeroepen tot een vergadering, waarin ds J. Keizer van Krommenie zou spreken. Als doel van die samenkomst was aangegeven: „Teneinde U over het verloop van een en ander volledig te kunnen inlichten en om eventueel gezezen misverstanden zoo mogelijk uit den weg te ruimen“. Blijkens de voorafgaande zinsneden doelde dit allereerst op het verloop van de contactpogingen met den kerkeraad. De oproep was ondertekend door de brs J. Faber, H. Kieckebelt en C. van Milligen. Weer werd toen door den kerkeraad het befaamde „meten met twee maten“ (de gruwel van de gedeformeerde kerk) toegepast. Terwijl br van Milligen geen vermaan kreeg, werd br Kieckebelt door dr Kunst met een wijkouderling bezocht en van het Avondmaal geweerd. Men gaf hem de keus tusschen conformering aan het standpunt van den kerkeraad of gaan naar de classis; het samenroepen van een bijeenkomst van gemeenteleden werd een revolutionaire daad genoemd.

Het beroep van br Kieckebelt op antw. 55 van den Catechismus mocht niet baten; waar hij (naar het heette) den kerkelijken weg verlaten had en ook wei-

uitspreekt. Natuurlijk verstaat men van dat gebed niets als men uitgaat van de praedestinatatie, als men uitgaat van een in het hart aanwezigen en door den doop verzegelde wedergeboorte of iets dergelijks. Maar de Vaders die dat gebed opstelden dachten ook niet aan zoo iets.

„De vaders spreken in het aangehaalde gebed en in de dankzegging met volkomen juistheid; maar zij spreken uit het genadeverbond, en niet uit de abstracte praedestinatatie.“

Daarom houde men wel in het oog, dat zij voor ieder gedoopt kind, hoofd voor hoofd, danken dat God het „door Zijn Heiligen Geest tot lidmaat Zijn eeniggeboren Zoons, en alzoo tot Zijn kind aangenomen heeft, en dat zelve met den Heiligen doop verzegelt en bekrachtigt“.

Zij wisten niets van die inwendige, stille voorbehouding, waardoor men thans somtijds de zaak tracht te redden, door er bij te denken: „mits het kind uitverkoren zij“: eene voorbehouding, waardoor het genadeverbond evenzeer als de dankzegging zelve van kracht en waarheid wordt beroofd.

Dat kind moet in zijn opwassen kunnen staat maken op de genade van God, die het in den doop verzegeld is; — verzegeld is, onvoorwaardelijk, ook zels zonder de voorwaarde van uitverkoren te zijn.

Het moet den weg ten hemel kunnen inslaan uit kracht van hetgeen God hem geopenbaard heeft (het genadeverbond); want het kan dit niet doen uit kracht van hetgeen God voor hem tot dus verre heeft verborgen gehouden, (zijne personeele praedestinatatie).⁹⁾

⁹⁾ Idem, p. 91.

gerde, zich in de toekomst van het bijeenroepen eener dergelijke samenkomst te onthouden, werd hij uitdrukkelijk schuldig verklaard aan de in het Avondmaalsformulier aangeduide zonde van het aanrichten van tweedracht, secten en mouterij (dus het vijfde gebod). De afhouding geschiedde volgens dr Kunst als een soort „voorcensuur“. De gevonniste schreef hierover een ernstigen brief aan den kerkeraad, met daarin deze vraag: „Broeders, hebt U wel ernstig overwogen, toen U aan Uw afgevaardigden Uw opdracht gaf, wat dit beteekende? Mij werd door Uw afgevaardigden medegedeeld, dat deze afhouding als een soort voorcensuur te beschouwen was, waarna dus eventueel verdere tuchtmaatregelen zullen volgen. Dit is dus in beginsel een uitbannen uit het Koninkrijk Gods“. Ondanks herhaald verzoek kwam van den kerkeraad geen antwoord. Toen op 1 Aug. 1945 de vrijmaking in Amsterdam-C. tot stand kwam, is deze zaak (naar later bleek) op den kerkeraad afgedaan als niet meer ter zake dienende, aangezien br Kieckebelt immers door zijn vrijmaking zich aan het opzicht van den kerkeraad onttrokken had! Ja, die weg is meer gevolgd in de kerken.....

Afhouding van 't Avondmaal heeft ook plaats gehad te Driesum. Daar had br A. Jagersma (thans predikant) leetuur verspreid, waarin de synodebesluiten werden bestreden. Hierover werd hij ernstig vermaand. De wijkouderling deelde hem mee, dat hij eigenlijk reeds onmiddellijk behoorde te worden afgehouden van het Avondmaal, maar dat de kerkeraad wegens den te korten tijd van vermaan daartoe nog niet was overgegaan. Op de vraag, wat de feitelijke gronden waren voor dit vermaan, moest het antwoord uitblijven. Br Jagersma wees er toen op, dat dit vermaan dan geen kerkelijke tucht was, doch dictatuur. Later deelde hij in een bespreking met den kerkeraad mee, dat hij instemde met den inhoud van de acte van vrijmaking. De kerkeraad liet hem echter toe tot de Avondmaalstafel. Na de viering schreef br Jagersma, dat hij tot zijn vreugde hieruit had opgemaakt, dat de kerkeraad dus blijkbaar de confessionele binding aan de bekende uitspraken niet wilde doorvoeren.

Het antwoord van den kerkeraad luidde:

„Uw brief van 1 Nov. l.l. heeft den kerkeraad ten diepste bedroefd en hij vraagt zich af: is dat de vrucht van Uw avondmaalsviering?“

De kerkeraad heeft dan ook geen behoefte op een dergelijken brief in te gaan. Hij wil U alleen zeggen, dat de conclusies die U daarin trekt onjuist zijn.

Overigens wil de kerkeraad niet eerder met U over de kerkelijke kwesties spreken dan wanneer U belooft Uw heillooze actie in en buiten de gemeente te staken.

Gaarne zouden wij vóór a.s. Woensdag 8 Nov. van U vernemen of U met genoemde actie wilt ophouden“.

Br Jagersma wees er den kerkeraad schriftelijk op, dat hij daarmee in feite beschuldigd werd van een zondige Avondmaalsviering, en dat het voorts niet aanging, hem een eisch te stellen zonder daarover eerst behoorlijk met hem te spreken. Hij vroeg wat er nu precies in hem werd afgekeurd.

Op 9 Dec. d.a.v. kreeg hij mondeling bericht, dat hem de Avondmaalsgemeenschap was ontzegd. Grond? „Alles wat er gebeurd was!“ Verder niets.

Toen heeft br Jagersma een andere Avondmaals-tafel opgezocht, waar zij, die heilig willen leven naar Gods Woord, niet werden afgehouden.

L. DOEKES.

HET LOFLIED OP DEN DOOP.

Is het wonder, dat Wormser's woord telkens overgaat in een loflied op het groote genadewonder, dat onze getrouwe God en Vader in den doop aan de zijnen schenkt?

In den doop, zoo roemt hij, heeft God alles gegeven. „De gansche geloofsweg van den christen toch is niets anders dan de voortgezette ontwikkeling van den doop, dien hij als kind of in lateren leeftijd heeft ontvangen; en zijne bekeering is niets anders dan het komen tot de bewustheid en tot de erkenning van hetgeen een Drieëenig Verbondsgod hem reeds als bewusteloos kind in den doop verzegelde voor hem te willen zijn.“⁷⁾

In den doop wordt ons den vasten, betrouwbaren weg geschonken, die ter zaligheid leidt, den weg des verbonds. Er zijn veel christenen die onder den geloofsweg verstaan „datgene wat een geloovige wedervaart: zijne bennauwdheden, vertroosting, onderzinkingen en bevindingen“. Maar dat is geheel onjuist. Dat alles is hoogstens wat men op den weg zoo al beleeft. Onder den geloofsweg moet men verstaan „den grond, dien men onder den voet heeft, waarop men wandelt; den weg, welke ieder die hem tot den einde bewandelt, onfeilbaar in de eeuwige heerlijkheid brengt“. En deze geloofsweg „ontwikkelt zich uit het genadeverbond“, dat ons in den doop wordt verzegeld, waar we door den doop in worden vastgezet.⁸⁾

⁷⁾ Idem, p. 25.

⁸⁾ Idem, p. 55.

HEEREN OF BROEDERS?

I

Het is met het „Geref. Weekblad“ een wonderlijk geval. Daarin schrijven geregeld de beide professoren Ridderbos, vader en zoon. De vader is sinds het eerste nummer van dit blad bezig met een langdradige herkauwing van de spijzen, die hij de kerken voorzette in het Praeadvies. Want dr Polman had gezegd, dat je het praeadvies gerust in de kachel kon stoppen, en de synode ontkende dat het ooit was geweest toetssteen voor de zuiverheid in de leer. En zoo verging dit befaamde stuk tot asch. Maar dr J. Ridderbos ziet kans, het stuk uit de asch te doen herrijzen, in afleveringen wel te verstaan. Het Geref. volk kon dat stuk indertijd ineens niet verwerken; maar prof. J. Ridderbos blijkt het noodig te achten, dat volk nu elke week een lepel toe te dienen, bereid naar hetzelfde recept uit dezelfde ingrediënten, zulks „tot opbouw van het Gereformeerde leven“. Vader Ridderbos blijft dus den nadruk leggen op het dogmatische. Maar zijn zoon-en-collega tapt uit een ander vaatje. Hij wil wel niet ontkennen, dat „onder en bij dit alles (met „alles“ is bedoeld: toelichting, praeadvies, zestien punten, vervangingsformule enz.) het confessioneel karakter van het eenmaal uitgesprokene gehandhaafd werd, doch — zoo laat hij daarop volgen — ik ontken wel, dat het schisma onder deze leiding en in dien omvang ook maar in de verste verte zijn verklaring zou kunnen vinden in de handhaving van deze oude eenheidsformule. Wat hier beslist heeft was iets geheel anders, n.l. de wilkeur en de kerkelijke partijchap, die jaar en dag was gekweekt en die de Kerken na lang toezien en stilzwijgen, eindelijk bij haar waren naam hebben genoemd, toen zij in het hoofddeding niet van ketterij, maar van scheurmaking hebben gesproken. Er zijn teekenen, die er op wijzen, dat het ware karakter van dit schisma den volke duidelijk gaat worden, in en buiten de kerken“. Daarom spreekt de schrijver in zijn artikel dan ook bij voorkeur van het „Schilder-schisma“.

Eerlijk gezegd, ik ben dankbaar voor deze ontboezeming. Niet zoozeer om de tegenstrijdigheid tusschen vader en zoon (de één zegt: het ging om het dogma, de ander: het ging eigenlijk om iets anders), want dat moeten ze onder elkaar maar uitmaken. Doch hierom: de zoon, die wel vaker zijn mond voorbijpraatte en uit de school klapte, openbaart hier voor de zooveelste maal wat de synode bezield, toen ze in '36 de „leergeschillen“ aan de orde stelde, en in '42 met „leeruitspraken“ kwam. Zoo stelde men het voor aan het volk, dat vóór de coullissen staat, waarachter de leidslieden „in comité-generaal“ vergaderen. Van '36 tot '44 zei men tot het volk: het gaat om de LEER!!! En toen onzerzijds geprotesteerd werd tegen de partijdigheid van het onderzoek, was de synode woedend over zulk een aantijging. Het ging om de LEER. Nu echter komt dr H. N. Ridderbos, die goed geïnformeerd is, ons de mentaliteit der leiders verklappen. Beslissend was heel iets anders. Pas bij de schorsing van Schilder hebben de kerken de zaak „eindelijk bij haar waren naam genoemd“. M.a.w. „leergeschillen“ was niet de ware naam, „leeruitspraken“ evenmin. Men wilde de kerkelijke partijchap treffen en onschadelijk maken. De partijchap van Schilder c.s.

De zaak der „leergeschillen“ werd dus aan de orde gesteld, niet om de handhaving der waarheid, doch tegen de partijgeest. En de uitspraken van '42

Ja, de doop brengt ons in en snoert ons vast aan Gods heerdijk verbond, „de hoofdzak, de groote vastigheid van het geloof, de overvloeiende bron van troost, en de krachtige hefboom tot evangelische heiligheid; en langs geen anderen weg, dan dien des geloofs in dat genadeverbond, leidt zij de geloovigen om hunner oeping en verkiezing vast te maken; dat is, op te klimmen tot hunne praedestinatatie“. ⁹⁾

En deze altijd vaste, altijd waarachtige, altijd volle doop is ook steeds het vaste uitgangspunt voor Gods nieuwe genadeopenbaring na afval en verharding. Als God weer terugkomt tot zijn afvallig volk, dan gaat Hij van zijn doop uit, dan gedenkt Hij wat Hij in zijn doop beloofde, dan laat hij den doop weer glansen in het geloofsleven van zijn opnieuw geroepen kinderen. De doop kan „als zegel des genadeverbonds, van Gods zijde niet verbroken worden“. Maar daarom mogen de instellingen Gods, speciaal de doop, „om de afwijkingen eener trouwelooze natie of kerk, (nooit) zwak, twijfelachtig, of krachteloos worden voorgesteld. Daardoor zou men ieder uitzicht op herstel of reformatie vernietigen“. ¹⁰⁾

Inderdaad: het verbond des Heeren, zijn woord, zijn belofte, zijn doop zijn het uitgangspunt, de leidraad en het instrument voor onzen Vader als hij zijn volk weer opzoekt met zijn genade en liefde — en zij moeten ook voor ons het motief, het uitgangspunt en de norm zijn voor allen geloofsstrijd, kerkopbouw en beoefening van de gemeenschap der heiligen met al zijn kinderen.

C. V.

⁹⁾ Idem, p. 69.

¹⁰⁾ Idem, p. 44.